

FTA อาเซียน-จีน

ข้อตกลงด้านภาษีศุลกากรภายใต้กรอบการค้าเสรีอาเซียน-จีน

การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนและจีนเริ่มต้นมาจากการประสานความร่วมมือ ระหว่างอาเซียนและจีน โดยทั้งสองฝ่ายได้ตกลงร่วมกันในการจัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญอาเซียน-จีนด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (ASEAN-China Expert Group on Economic Cooperation: ASEAN-China EGEC) ขึ้นในปี 2544 ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนจากภาครัฐ ผู้แทนจากภาคเอกชนและนักวิชาการ โดยมีผู้แทนจากภาครัฐเป็นหัวหน้าคณะ ซึ่งคณะผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวก็ได้จัดตั้งทีมงานวิจัย (Joint Research Team : JRT) อันประกอบด้วยนักวิจัยของทั้งฝ่ายอาเซียนและจีน เพื่อหาแนวทางการกระชับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างทั้งสองฝ่ายในหัวข้อ “Forging Closer ASEAN-China Economic Relations in the 21st Century”

ประเด็นสำคัญจากข้อสรุปของ JRT ก็คือ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ภายในระยะเวลา 10 ปี แต่มีการให้สิทธิพิเศษและความยืดหยุ่นแก่ประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ (Special and Differential Treatment and Flexibility) นอกจากนี้ คณะผู้เชี่ยวชาญ ฝ่ายอาเซียนยังได้เสนอแนวทางการร่วมมือก่อน (Early Harvest) ซึ่งเป็นกระบวนการเปิดเสรีในบางสาขาให้เร็วขึ้นกว่าที่ได้ตกลงกันไว้หากทั้งสองฝ่ายเห็นชอบด้วย

จากข้อเสนอของ JRT ดังกล่าว ที่ประชุมผู้นำอาเซียน-จีน (ASEAN-China Summit) ได้เห็นชอบกับข้อเสนอแนะของคณะผู้เชี่ยวชาญ โดยให้คำนึงถึงระดับการพัฒนาเศรษฐกิจที่แตกต่างกันในกลุ่มอาเซียนด้วย รวมทั้งยินยอมให้มีการเปิดเสรีในด้านที่มีความพร้อมก่อนได้ตามที่แต่ละ ประเทศมีการตกลงกัน โดยมีมติดังกล่าวลงนามเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 ณ กรุงบันดาร์ เสรี เบกาวัน ประเทศบรูไนฯ

ในส่วนของอาเซียนเองนั้นได้มีการจัดตั้งคณะเจรจาอาเซียน (ASEAN Trade Negotiating Group: ASEAN TNG) โดยอาเซียนได้มอบหมายให้ไทยเป็นหัวหน้าคณะเจรจาอาเซียน (ASEAN Chief Negotiator) ขณะที่อาเซียนและจีนก็ได้จัดตั้งคณะเจรจาอาเซียน-จีน (ASEAN-China Trade Negotiating Committee: TNC) ขึ้นเพื่อการประสานงานระหว่างสองฝ่ายเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ผู้นำอาเซียนและจีนได้ร่วมลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน (Framework Agreement on ASEAN –China Comprehensive Economic Cooperation) อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 ในการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา โดยกรอบความตกลงฯ ดังกล่าว จะประกอบด้วยบทบัญญัติสำคัญๆ อาทิ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการค้าสินค้า การบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการเปิดเสรี และความร่วมมือในด้านต่าง ๆ

ต่อมา รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนและรัฐมนตรีพาณิชย์จีน ได้ร่วมลงนามความตกลงการค้าสินค้าในการเปิดเสรีอาเซียน-จีน ระหว่างการประชุมผู้นำอาเซียน-จีน เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2547 และให้ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2548 โดยกำหนดให้มีการเปิดเสรีสินค้าส่วนแรกก่อนคือ สินค้าทุกรายการในพิกัดอัตราศุลกากร 01-08 ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรทั้งหมด โดยถ้าประเทศใดยังไม่พร้อมก็สามารถนำสินค้าบางรายการออกจากการเปิดเสรี สินค้าส่วนแรกได้ สำหรับสินค้าส่วนแรกนี้ได้เริ่มลดภาษีไปตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2546 และจะยกเลิกภาษีทั้งหมดภายในวันที่ 1 มกราคม 2549 สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศและจีน และภายในวันที่ 1 มกราคม 2553 สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่

ในรายละเอียดของความตกลงการค้าสินค้าฯ ได้จำแนกรายการสินค้าที่จะลด/เลิกภาษีศุลกากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ รายการสินค้าปกติ (Normal Track: NT) และรายการสินค้าอ่อนไหว (Sensitive Track: ST) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สินค้าปกติ (Normal products)

รายการสินค้าปกติจะครอบคลุมสินค้าเกือบทุกรายการ โดยประเทศสมาชิกทุกประเทศจะเริ่มลดภาษีสินค้าปกติ ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 และจะลดภาษีลงเป็นลำดับ จนเหลือร้อยละ 0 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2553 สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนเดิมและจีน และภายในวันที่ 1 มกราคม 2558 สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่

การลดภาษีสินค้าปกติจะแบ่งสินค้าตามอัตราภาษีที่เก็บจริงกับประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก (MFN applied rate) ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2546 เป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีขั้นตอนการลด/เลิกภาษีต่างกัน สินค้าที่มีอัตราภาษีสูงจะลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ซ้ำกว่าสินค้าที่มีอัตราภาษีต่ำ โดยประเทศสมาชิกอาเซียนเดิมและจีนแต่ละประเทศจะสามารถมีรายการสินค้าที่ได้ ความยืดหยุ่นให้ยกเลิกภาษีภายในวันที่ 1 มกราคม 2555 ไม่เกิน 150 รายการ ขณะที่ประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่จะได้รับความยืดหยุ่นให้มีรายการสินค้ามากกว่าและระยะเวลาลดภาษีที่นานกว่า

ตารางที่ 3-1 รูปแบบการลด/เลิกภาษีของสินค้าปกติ
ของประเทศสมาชิกของอาเซียนเดิม และจีน

X = Applied MFN tariff rate**	อัตราภาษีภายใต้การเปิดเสรีการค้าสินค้าอาเซียน – จีน			
	(ไม่ช้ากว่าวันที่ 1 มกราคม)			
	2548*	2550	2552	2553
$X \geq 20\%$	20	12	5	0
$15\% \leq X < 20\%$	15	8	5	0
$10\% \leq X < 15\%$	10	8	5	0
$5\% < X < 10\%$	5	5	0	0
$X \leq 5\%$	คงอัตราภาษี		0	0

หมายเหตุ : * เริ่มลดภาษีวันที่ 1 กรกฎาคม 2548

** ภาษีฐานคือวันที่ 1 กรกฎาคม 2546

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

อย่างไรก็ตาม การลดภาษีตามตารางด้านบนที่ได้มีการตกลงกันไว้นั้น ยังต้องให้สอดคล้องกับข้อตกลงในส่วนของจำนวนสินค้าด้วย โดยข้อผูกพันเพิ่มเติมดังกล่าว ได้แก่ 1) ต้องมีการลดภาษีสินค้าปกติ อย่างน้อยร้อยละ 40 ของรายการสินค้าปกติทั้งหมด ให้มีอัตราภาษีที่ร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 ซึ่งได้ดำเนินการกันไปแล้ว 2) ต้องลดภาษีสินค้าปกติ อย่างน้อยร้อยละ 60 ของรายการสินค้าปกติทั้งหมด ให้มีอัตราภาษีที่ร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2550

2) สินค้าอ่อนไหว (Sensitive products)

ใน กรณีสินค้าอ่อนไหวนั้น เป็นการให้ประเทศสมาชิกที่ยังไม่พร้อมในการเปิดเสรีบางสินค้าพร้อมกับสินค้า ปกติ ให้สามารถกำหนดเป็นสินค้าอ่อนไหวได้ โดยกำหนดข้อจำกัดของการเลือกรายการสินค้าอ่อนไหว ดังต่อไปนี้ (1) ประเทศอาเซียนเดิม 6 ประเทศและจีน มีรายการสินค้าอ่อนไหวได้ไม่เกิน 400 รายการ (พิกัดฯ 6 หลัก) และ (2) มูลค่าการนำเข้าของรายการสินค้าอ่อนไหวทั้งหมดต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของมูลค่าการนำเข้ารวม

อย่างไรก็ตาม สินค้าอ่อนไหวจะเริ่มลดอัตราภาษีต่ำกว่าสินค้าปกติ โดยจะต้องลดภาษีมาอยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 20 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2555 และจะลดเป็นร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2561

ภายในรายการสินค้าอ่อนไหวยังได้มีการกำหนดรายการเพิ่มเติมขึ้นคือ รายการสินค้าอ่อนไหวสูง โดยประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ และจีนสามารถกำหนดรายการสินค้าอ่อนไหวสูงได้ แต่ต้องจำกัดรายการให้มีได้ไม่เกิน 100 รายการ หรือร้อยละ 40 ของจำนวนรายการสินค้าอ่อนไหว แล้วแต่ว่าเงื่อนไขใดส่งผลให้มีรายการสินค้าอ่อนไหวสูงน้อยกว่า โดยการลดภาษีของสินค้าอ่อนไหวสูงมีการกำหนดให้มาอยู่ที่อัตราไม่เกินร้อยละ 50 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2558

ตารางที่ 3-2 รูปแบบการลด/เลิกภาษีของสินค้าอ่อนไหว
ของประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศและจีน

	เพดานอัตราภาษีภายใต้การเปิดเสรีการค้าสินค้าอาเซียน - จีน
สินค้าอ่อนไหว	
ปี 2555	ร้อยละ 20
ปี 2561	ร้อยละ 0-5
สินค้าอ่อนไหวสูง	
ปี 2558	ร้อยละ 50

นอกจากรูปแบบการลด/เลิกภาษีตามข้อตกลงทางด้านภาษีแล้ว ความตกลงการค้าสินค้ายังมีบทบัญญัติอื่นที่สมาชิกทุกประเทศต้องปฏิบัติตาม ด้วย เช่น กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin) การยกเลิกการจำกัดปริมาณการนำเข้า และการลด/เลิกการกีดกันที่มีใช้ภาษี มาตราการปกป้อง (Safeguard Measures) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการเปิดเสรีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทั้ง นี้ โดยสรุปแล้วพบว่า นอกจากรายการสินค้าปกติแล้วประเทศจีนได้จัดรายการสินค้าส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม สินค้าอ่อนไหวรวม 77 รายการ รองลงมาคือกลุ่มสินค้ายืดหยุ่นรวม 50 รายการ และกลุ่มสินค้าอ่อนไหวสูงรวม 35 รายการ โดยพบว่าอุตสาหกรรมที่จีนจัดอยู่ในกลุ่มอ่อนไหวสูงมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมกระดาษ (41 รายการ) ยานยนต์ (26 รายการ) และเครื่องใช้ไฟฟ้า (9 รายการ) ในขณะที่อุตสาหกรรมที่อยู่ในกลุ่มสินค้าปกติทั้งหมดได้แก่ ไหมดิบ น้ำมันปะหลังและรองเท้า (ดูตารางที่ 3-3)

ตารางที่ 3-3 สรุปจำนวนสินค้าในรายการต่างๆ ของประเทศจีน

	สินค้ายืดหยุ่น (Flexible)	สินค้าอ่อนไหว (Sensitive List)	สินค้าอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive List)
กระดาษ	0	50	29
ยาง	3	1	4
พลาสติกและ ปิโตรเคมี	5	2	2
ยานยนต์	16	16	0
ชา	2	5	0
เฟอร์นิเจอร์	0	2	0
เครื่องใช้ไฟฟ้า	7	1	0
เครื่องนุ่งห่ม	8	0	0
อัญมณีและ เครื่องประดับ	8	0	0
เหล็ก	1	0	0
ไหมดิบ	0	0	0
น้ำมันปะหลัง	0	0	0
รองเท้า	0	0	0
รวมทุกรายการ	50	77	35

ที่มา : สรุปจากตารางการปรับลดภาษีของประเทศจีน

หมายเหตุ : เรียงลำดับตามจำนวนพิกัดในกลุ่มสินค้าอ่อนไหวสูง สินค้าอ่อนไหวและสินค้ายืดหยุ่น ตามลำดับ

เขียนโดย ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทย-จีน กรุงเทพฯ